

Nr. 6.

Warszawa, dn. 15 marca 1938 r.

Ogóln. zbioru Nr. 699.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26, Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Zasady obliczania składek za ubezpieczenie od wypadków. — Sejm utrzymał obniżone składki ubezpieczeniowe. — Wiadomości związkowe. — Wycieczka P. Z. P. M. do Anglii i Niemiec. — Wiadomości z zagranicy. — Nowe książki.

Zasady obliczania składek za ubezpieczenie od wypadków

Składka na ubezpieczenie od wypadków jest funkcją stanu bezpieczeństwa pracy w przemyśle. Jest więc ona z natury rzeczą zmienną. Na zmniejszenie się liczby wypadków, a więc i na spadek wydatków na świadczenia dla poszkodowanych wpływa rozwój techniki, postęp w dziedzinie organizacji przedsiębiorstw, wzrost wykształcenia robotników itd., są to czynniki działające mniej więcej stale. W przeciwnym kierunku oddziałuje głównie konjunkturny przypływ nowych, niewykwalifikowanych robotników, bardziej niż inni narażonych na skutki normalnych nawet niebezpieczeństw pracy.

Składka musi posiadać pewną elastyczność — nie może być więc ustalana na zbyt długie okresy. Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z dn. 28 marca 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396) w art. 221 postanawia, iż składkę ustala się co trzy lata na podstawie obliczeń ubezpieczeniowo — technicznych.

Po raz pierwszy wysokość składki określiło rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 30 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 2). Rozporządzenie to miało obowiązywać do 31 grudnia 1936 r. wobec trudności z przygotowaniem materiału statystycznego, jego moc obowiązującą została przedłużona do 31 grudnia 1937 r.

W związku z tym ostatnio zostało wydane nowe rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 31 stycznia 1938 r. ogłoszone w Dz. U. R. P. Nr. 12 poz. 83 z dn. 25 lutego r. b., opierające się na ogół na tych samych podstawach co i poprzednie.

Rozporządzenie to daje podstawę do nowego zaliczania przedsiębiorstw do kategorii i klas niebezpieczeństwa. Z prawa tego Zakład Ubezpieczeń Społecznych niewątpliwie skorzysta. Każdy pracodawca winien więc zapoznać się z postanowieniami tego rozpo-

ządzenia. Jest to tym bardziej wskazane, iż zmiana warunków bezpieczeństwa pracy uprawnia również pracodawcę do wystąpienia o modyfikację dotychczasowej składki.

Zasada ustalania składki jest następująca: zakład pracy zaliczany jest do tej kategorii niebezpieczeństwa, która jest przewidziana w taryfie składek dla zakładów pracy danego rodzaju, z reguły według średniej klasy niebezpieczeństwa. (Nowa taryfa nie została jeszcze ogłoszona. Zawiera ona w stosunku do przemysłu metalowego pewne zmiany, które podamy i omówimy w następnym numerze).

Zakład pracy może być zaliczony do niższej lub wyższej klasy niebezpieczeństwa, jeśli niebezpieczeństwo pracy w nim jest niższe lub wyższe od przeciętnego. Odchylenia te powodują następujące okoliczności, jeśli chodzi o zniżkę składek:

1. Prowadzenie przy pomocy służby bezpieczeństwa pracy, w obrębie i z personelu zakładu pracy, systematycznej i dającej trwałe rezultaty akcji zapobiegania wypadkom losowym, jeżeli akcja ta jest uznana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Okoliczność ta została wysunięta w nowym rozporządzeniu na pierwsze miejsce dla podkreślenia jej wagi. Istnienie i systematyczna działalność w fabryce koła bezpieczeństwa pracy daje poważną podstawę do uzyskania korzystniejszej klasy niebezpieczeństwa, a w pewnych wypadkach, wyszczególnionych w nieogłoszonej jeszcze taryfie przesuwa o jedną kategorię niżej. Polski Związek Przemysłowców Metalowych gorąco propaguje zakładanie tego rodzaju kół i udziela wszelkich porad i wskazówek związanych z tą sprawą. W tym kierunku idą prace inżyniera bezpieczeństwa pracy działającego z ramienia Związku. Jest on do dy-

spozycji fabryk członkowskich i na życzenie przybywa do fabryk. Współpraca inżyniera bezpieczeństwa pracy nie pociąga za sobą żadnych kosztów dla fabryk.

2. Stosowanie specjalnych urządzeń ochronnych ponad wymagania ustalone przepisami.

Postanowienie to dziś jeszcze nie odgrywa większej roli wobec pewnego chaosu w obowiązujących przepisach bezpieczeństwa pracy.

Uzyska ono właściwe znaczenie z chwilą wejścia w życie skodyfikowanych przepisów bezpieczeństwa co jest w stadium końcowych prac przygotowawczych.

3. Zatrudnienie z pomiędzy pracowników, zajętych przy maszynach roboczych i więcej niż połowy przy maszynach o indywidualnym napędzie elektrycznym.

4. Większy niż normalny zakres prac biurowych lub handlowych, prowadzonych poza obrębem terytorialnym głównego zakładu pracy.

Biuro mieszczące się na tym terenie co fabryka, jeśli istnieje możliwość przenikania pracowników biurowych do fabryki nie daje podstaw do żądania niższej od przeciętnej składki. Gdy jednak nastąpi oddzielenie biura od fabryki np. przez stworzenie osobnych wejść, zakazu wchodzenia pracowników biurowych do fabryki itp. — powstaje poważna okoliczność zmniejszająca ryzyko wypadku, a więc i składkę.

5. Wzorowe rozplanowanie zabudowań i urządzeń w zakładzie pracy oraz celowe rozplanowanie dróg komunikacyjnych i ratunkowych, ułatwiające transport i zmniejszające jego rozmiary.

6. Przestronność pomieszczeń robotniczych.

Do okoliczności zwiększających niebezpieczeństwo zalicza się:

- 1) nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 2) brak urządzeń ochronnych wymaganych przepisami;
- 3) niedostateczne lub wadliwe warunki oświetlenia, przewietrzenia lub ogrzewania;
- 4) brak dbałości o utrzymanie stanu porządku pomieszczeń roboczych, jak i całego zakładu pracy;

- 5) wadliwe rozplanowanie zabudowań i urządzeń w zakładzie pracy oraz niecelowe rozplanowanie dróg komunikacyjnych i ratunkowych, utrudniające transport i zwiększające jego rozmiary;

- 6) ciasnota pomieszczeń roboczych;

- 7) stosowanie generatora gazowego dla silnika na gaz ssany, ustawionego w pomieszczeniu, w którym znajduje się silnik, lub w pomieszczeniu połączonym bezpośrednio z pomieszczeniem silnika;

- 8) brak dbałości o utrzymanie w stanie sprawności urządzeń technicznych i zabezpieczających;

- 9) niestosowanie środków ochrony indywidualnej, potrzebnych przy danej pracy (okulary, środki przeciwpyłowe i przeciwgazowe, rękawice, obuwie ochronne itp.);

- 10) zatrudnienie osób niefachowych przy pracach, wymagających specjalnych kwalifikacyj;

- 11) brak organizacji niesienia pierwszej pomocy w razie wypadku w zatrudnieniu.

Jeżeli w danej fabryce zachodzą zarówno okoliczności, wskazujące na mniejsze niebezpieczeństwo, jak też okoliczności wskazujące na większe niebezpieczeństwo, okoliczności te Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien rozważyć, przeciwstawiając je sobie wzajemnie.

Należy więc starannie przeanalizować, jakie jest wzajemne ustosunkowanie okoliczności wpływających na zmniejszenie i zwiększenie niebezpieczeństwa pracy. W wypadku pozytywnym należy złożyć wniosek (w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia) o zmianę zaliczenia do kategorii lub klasy niebezpieczeństwa.

Z analogicznym wnioskiem należy wystąpić, gdy fabryka uważa, iż ją błędnie zaliczono lub jeśli nastąpiły zmiany w rodzaju lub sposobie produkcji, wpływające na zaliczenie do niższej kategorii lub klasy niebezpieczeństwa.

Szczegółowsze uwagi w tej sprawie podamy w następnym numerze przy okazji omawiania nowej taryfy dla przemysłu metalowego.

Sejm utrzymał obniżone składki ubezpieczeniowe

Zgodnie z naszymi przewidywaniami Sejm na plenarnym posiedzeniu zajął odmienne stanowisko niż Sejmowa komisja pracy, która odrzuciła rządowy projekt utrzymujący dotychczasową wysokość składek na ubezpieczenie emerytalne robotników i pracowników umysłowych oraz na ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu.

Sejm przyjął rządowy projekt, który stanie się prawem po zatwierdzeniu go przez Senat. Okoliczność ta wydaje się być pewną w szczególności ze względu na stanowisko rządu wobec sprawy ubezpieczeń społecznych. Rząd potraktował sprawę jako część ogólnego planu gospodarczego, który jest akceptowany przez parlament. Akceptowanie całości planu wymaga konsekwentnego ustosunkowywania się do poszczególnych jego części.

Stosownie do zapowiedzi rząd wystąpił w Sejmie w obronie swego projektu. Min. Kościółkowski w sposób następujący motywował stanowisko rządu (tak zdecydowanie różne od stanowiska rzekomych obrońców świata pracy, domagających się podwyżki składek: „zdaniami rządu nakładanie obecnie na rzesze pracownicze nowych ciężarów jest z punktu widzenia interesów tych rzesz ze wszech miar niepożądane, poza tym *wysilek społeczeństwa musi być jeszcze nadal skierowany przede wszystkim na wzmocnienie tempa rozwoju życia gospodarczego, a przeto nie należy tego życia przeciążać świadczeniami na cele publiczne*“).

Jedyną poprawkę jaką Sejm na wniosek rządu wprowadził do projektu jest przesunięcie daty odkąd rozpoczyna się moc działania nowej ustawy. Projekt przewidywał datę 1 stycznia 1938 r. co zapewniałoby

ciągłość w pobieraniu przez ubezpieczalnie społeczne składek w niezmięniętej wysokości. Po ogłoszeniu znanego okólnika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w skutkach którego składki za styczeń i luty r. b. pobierane już są w wyższym wymiarze, wytworzyło się zamieszanie. Aby zamieszanie tego nie potęgować ustawa działać będzie od 1 kwietnia 1938 r. Składki za styczeń, luty i marzec b. r. płacić trzeba więc będzie przejściowo w wysokości z przed 1936 r.

Ważnym wydarzeniem dla przyszłości ubezpieczeń społecznych w Polsce jest zapowiedź ich reformy.

W przemówieniu swym Min. Kościakowski stwierdził konieczność reformy i zapowiedział niezwłoczne przystąpienie do tego zadania. Ma być ono powierzone Radzie Ubezpieczeń Społecznych.

Nowa ustawa, której ostateczne uchwalenie można chyba uważać za rzecz pewną obowiązywać będzie przez rok. Należy mieć nadzieję, że w tym czasie zmieszczą się prace nad reformą ubezpieczeń społecznych. Dopasowanie świadczeń ubezpieczeniowych do potrzeb i możliwości życia gospodarczego jest zagadnieniem palącym, którego nie można odkładać na lata.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI
Biblioteka F. M. „Ursus”

Wiadomości związkowe

Umowa zbiorowa

W dniu 2 marca r. b. pomiędzy Oddziałem Warszawskim Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, a Związkiem Robotników Przemysłu Metalowego w Polsce (Ciepła 14) została zawarta umowa zbiorowa w sprawie warunków pracy i płacy.

Ulgi inwestycyjne

Rada Ministrów uchwaliła projekt ustawy o ulgach inwestycyjnych.

Projektowana ustawa dzieli się na 9 rozdziałów, które obejmują ulgi: dla inwestycji w C.O.P., dla inwestycji w województwach wschodnich, dla szeregu przemysłów, budownictwa, dla nabywców akcji itd.

Ulgą podstawową jest tu prawo potrącenia z dochodu kosztu inwestycji lub zapłaconej ceny emisyjnej akcji, bądź ceny udziału. Powyższe ulgi będą przysługiwały osobom fizycznym i prawnym.

Nadto przedsiębiorstwa uruchomione w C.O.P. korzystać będą z 10-letniego zwolnienia od podatku dochodowego, o ile przedsiębiorstwa te zostaną uznane za ważne dla obrony kraju.

Stan zatrudnienia w przemyśle metalowym w styczniu r. b.

W zeszycie 7 „Wiadomości Statystycznych“ z dn. 5 b. m. zostały ogłoszone dane, dotyczące stanu zatrudnienia w m. styczniu r. b.

W przemyśle metalowym było w styczniu zakładów czynnych — 834, nieczynnych — 74*). W przemyśle elektrotechnicznym było zakładów czynnych — 82, nieczynnych — 6. Razem było w przemyśle metalowym zakładów czynnych — 916, nieczynnych — 80.

Robotników zatrudnionych przy produkcji było w styczniu r. b. ogółem 516421, z czego w przemyśle metalowym 141.597 i elektrotechnicznym — 15.109. Z liczby 141.597 robotników tylko 16.085 pracowało

*) Przypomnieć trzeba, że od kilku miesięcy dane ogłaszane przez G. U. S. są zmienione, a mianowicie włączono do przemysłu metalowego wszystkie wytwórnie wojskowe, warsztaty kolejowe i t. p. tak, że obecnie dane liczbowe obejmują wszystkie bez wyjątku zakłady i warsztaty metalowe zatrudniające normalnie 20 i więcej robotników.

niepełny tydzień, co stanowi 11,4%. Procent częściowo zatrudnionych w przemyśle elektrotechnicznym wynosi 12,9%. Za wyjątkiem przemysłu poligraficznego, który posiada 9%, przemysły metalowy i elektrotechniczny posiadają najniższy procent częściowo zatrudnionych. Średnio cały przemysł polski wykazuje w tej chwili ok. 25% częściowo zatrudnionych robotników.

Ogółem przepracowano w styczniu r. b. tygodniowo w przemyśle metalowym 6.394.000 robotniko-godzin, w przemyśle elektrotechnicznym 680.000, co daje na jednego robotnika tygodniowo 45,2 godzin i 45,0.

W porównaniu ze styczniem roku ubiegłego, ilość robotników zatrudnionych w całym przemyśle metalowym w ostatnim dniu tego miesiąca wynosiła w 1937 roku — 122.598, a w 1938 r. — 150.710 t. zn. wzrosła o 23%; w przemyśle elektrotechnicznym wzrosła z 13.073 do 16.179 t. j. o 24%.

Cyfry przytoczone powyżej, zaczerpnięte z danych Gł. U. S., obejmują całokształt przemysłu metalowego w Polsce, a więc nie tylko przemysł prywatny, ale również wytwórnie wojskowe, warsztaty kolejowe itp.

Związek na podstawie danych nadsyłanych przez fabryki należące do Związku posiada dane dotyczące poszczególnych gałęzi i grup branżowych przemysłu metalowego. Dane te przedstawiają się następująco:

Poniżej zamieszczona tabelka ilustruje ilość robotniko-godzin przepracowanych w 150 poważnych fabrykach metalowych, dla których Związek posiada wszystkie liczby od 1929 roku, zatrudniających w sty-

GRUPY	Ilość fabryk	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
		I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
Maszynowa	53	100	84	58	48	40	36	38	42	58	76
Masz. i narz. roln. .	13	100	46	28	7	13	14	8	17	39	41
Elektrotechn. . . .	9	100	74	58	29	32	40	55	59	91	122
Narz. i wyr. prec. .	10	100	95	93	92	69	52	90	84	91	137
Odlewni	16	100	88	43	25	32	36	44	36	81	94
Urz. zdrowotn. . . .	4	100	74	53	31	30	32	39	42	52	86
Wyr. żel.	23	100	70	47	38	30	41	46	47	72	83
Wyr. metal.	16	100	95	90	78	44	55	68	62	73	90
Druki i gwoździ . .	6	100	75	60	43	41	47	47	51	64	63
Srednio	150	100	81	57	44	36,0	38,0	42,2	44,0	65,2	80,8

czniu r. b. 41.193 robotników. Robotniko-godziny są podane w % stanu liczbowego w styczniu 1929 roku, przyjętego za 100, według grup zawodowych dla tych samych fabryk w m. styczniu każdego roku, włącznie ze styczniem 1938 r.

Jak widzimy, przeciętny dla wszystkich grup wskaźnik procentowy zatrudnienia w styczniu 1938 r. — 80,8 — jest równy wskaźnikowi roku 1930 (81). W stosunku do stycznia 1937 r. wzrost zatrudnienia wynosi ok. 24%, a więc pokrywa się całkowicie ze wzrostem wykazanym przez GUS dla całego przemysłu metalowego.

Z poszczególnych grup branżowych w stosunku do roku 1929 najlepsze zatrudnienie jest w grupie narzędzi i wyr. prec. — 137 i elektrotechnicznej — 122, przy czym zaznaczyć trzeba, że wobec powstania w omawianym okresie szeregu nowych fabryk narzędzi wskaźnik dla tego działu jest w rzeczywistości znacznie wyższy. Pozostałe grupy wykazują dotąd wciąż zatrudnienie niższe niż w styczniu 1929 roku. Z nich najlepiej przedstawia się zatrudnienie w grupie odlewni — 94, grupie wyrobów metalowych — 90, urządzeń zdrowotnych — 86, wyrobów żelaznych — 83. Dalej idzie najlichniesz grupa maszynowa — 76, drutu i gwoździ — 63 i ostatnia maszyn i narz. roln. — 41.

W stosunku do roku ub., poza grupą urządzeń zdrowotnych, największy wzrost wykazała znów grupa narzędzi i wyr. prec. — 51%, elektrotechniczna — 34% i maszynowa 31%. Sytuacja w przemyśle maszyn i narzędzi rolniczych uległa tylko nieznacznej poprawie — zatrudnienie wzrosło o ok. 5%.

(G.).

Wycieczka P.Z.P.M. do Anglii i Niemiec

Należy to już do tradycji związkowej, że z okazji większych Targów i Wystaw Międzynarodowych organizowane są przez Związek wycieczki zagraniczne. Wycieczki te mają na celu zaznajomienie z postępami przemysłu metalowego zagranicą, jaki pokazany jest na Targach oraz z postępowaniem organizacji wewnętrznej fabryk, przez zwiedzanie szeregu charakterystycznych przedsiębiorstw w poszczególnych krajach.

W roku bieżącym trasa wycieczki obejmowała Targi Brytyjskie w Londynie i Birminghamie oraz Targi Lipskie, jak również zwiedzenie 15 fabryk w Anglii i 3 w Niemczech. Całość wycieczki podzielona była, z uwagi na możliwości uczestników, na trzy grupy: wycieczkę do Anglii i Niemiec (25.II — 11.III r. b.), wycieczkę tylko do Anglii (25.II — 6.III) i wycieczkę tylko do Niemiec (5.III — 11.III r. b.). Ponieważ pierwsza z tych wycieczek obejmowała całość programu, podamy pokrótce jej przebieg.

Wycieczka wyjechała 25 lutego wieczorem. 26 lutego rano przybyła do Berlina, gdzie po spożyciu śniadania w Hotelu Central uczestnicy przewiezieni zostali autokarem na Wystawę Samochodową.

Tego samego dnia ruszono w dalszą drogę przez Holandię, by 27 lutego przybyć do Birminghamu, gdzie zamieszkało w hotelach Midland i Grand. Zwiedzono Targi Brytyjskie oraz fabryki: Ward, (2 fabryki) B.S.A. Archdale, Wickman, Austin A. Herbert i Coventry Gauge, mieszczące się bądźto w Birmingham lub też w położonym o kilkadziesiąt kilometrów Coventry.

Wskaźnik produkcji przemysłowej w styczniu r. b.

Obliczony przez Instytut badania koniunktur gospodarczych i cen, wskaźnik produkcji przemysłowej w styczniu r. b. podniósł się z 88,2 do 89,3, czyli o 1,2, przewyższając o 11% poziom ze stycznia r. ub.

Osłabienie działalności na robotach publicznych w okresie zimowym wpłynęło na spadek produkcji w gałęziach dóbr wytwórczych, a więc w przemyśle mineralnym, budowlanym, hutnictwie żelaznym i przemyśle metalowym.

Spadek produkcji był także w przemyśle drzewnym i spożywczym.

Wzrost produkcji zaznaczył się szczególnie silnie w przemyśle węglowym, poza tym w całej prawie gałęzi dóbr spożycia (z wyjątkiem przemysłu spożywczego), a więc w przemyśle odzieżowym, włókienniczym, papierniczym, skórzanym, poligraficznym oraz w przemyśle chemicznym.

Z Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego

W ciągu 1936/37 r. wydane zostały liczne zarządzenia władz zmierzające do ułatwienia nabywania w kraju pojazdów mechanicznych oraz ich eksploatacji, np.:

- 1) wyjaśniono Izdom i Urzędowi Skarbowym, że posiadanie pojazdu mechanicznego nie powinno być uważane za dowód większego dobrobytu.
- 2) zwolniono fabryki pojazdów mechanicznych na przeciąg 10-ciu lat od podatku przemysłowego,

Ostatniego dnia lutego wycieczka podzieliła się na dwie grupy, z których jedna udała się do Manchesteru, druga zaś do Londynu.

Grupa manchesterska w ciągu jednego dnia zwiedziła tam zakłady Craven, Kendall, Richards i Churchill.

2 marca obie grupy spotkały się w Londynie w hotelu Plaza na Leicester Square. Program pobytu w Londynie wypełniły 2 wycieczki w okolice miasta do fabryki maszyn Drummonda i największej w Europie fabryki łożysk Glaciera. Poza tym część wycieczki zwiedziła fabrykę specjalnych maszyn Omesa i wystawę broni Vickers Armstrong. Nadto zwiedzono londyński dział Targów Brytyjskich.

5 marca wieczorem udano się w drogę do Lipska.

* * *

W kilku bodaj słowach należy scharakteryzować pobyt w Anglii.

Organizacją pobytu zajmowało się biuro podróży Orbis, które z powierzonego mu zadania wywiązało się bez zarzutu. Zarezerwowane wagony, organizacja transferu i pokoi hotelowych nie nastręczały żadnych zastrzeżeń. Na szczególne jednak uznanie zasługują usługi, jakie oddali wycieczce obecni w tym czasie w Anglii przedstawiciele angielskich fabryk w Polsce pp.: Rosemberg i Hausmann, którzy z całą gotowością zajęli się usprawnieniem tempa zwiedzeń fabryk w Anglii. Pan inż. Hausmann oddał się całkowicie do dyspozycji kierownictwa wycieczki i jemu w dużej mierze za-

- 3) ułatwiono amortyzację pojazdów mechanicznych przez możliwość dokonania odpisu w ciągu jednego roku,
- 4) ustanowiono ulgi podatkowe dla nabywców pojazdów mechanicznych (które ekspirowały 1.1.1937 r.),
- 5) obniżono ceny benzyny o 10 gr. na litrze.
- 6) unormowano eksploatację koncesji przedsiębiorstw zarobkowego przewozu itd.

Rezultatem powyższych zarządzeń było uzyskanie w 1937 r. dwakroć większej ilości nowozarejestrowanych pojazdów mechanicznych niż w roku 1936, oraz zwiększenie się stanu zatrudnienia w rodzimym przemyśle motoryzacyjnym.

Grupa Przemysłu Motoryzacyjnego, uznając dotychczasowe osiągnięte wyniki za niewystarczające i zмирzając w dalszym ciągu do uzyskania możliwie najlepszych warunków dla rozwoju motoryzacji oraz odnośnego przemysłu w kraju, wystąpiła z początkiem lutego r. b. do Międzyministerialnej Komisji dla Spraw Motoryzacji Kraju z memoriałem zawierającym następujące postulaty:

- 1) wydatne obniżenie ceny materiałów pędnych,
- 2) wprowadzenie jednolitej ulgi podatkowej w wysokości 20% ceny pojazdu dla nabywców pojazdu mechanicznego, którzy przy obliczaniu ulgi proporcjonalnej do dochodu uzyskają mniejszą ulgę,
- 3) danie możliwości wykorzystania powyższej ulgi w ciągu następnych okresów — do lat 3 — jeżeli skutkiem przekroczenia przez cenę nabycia pojazdu sumy rocznego dochodu nabyw-

cy ulga podatkowa nie może być wyzyskana w ciągu roku nabycia,

- 4) zniesienie dotychczasowej granicy (12.000 zł.) ceny nabycia pojazdu mechanicznego przy autobusach, samochodach ciężarowych i ciągnikach, a przy wozach osobowych, których cena przekracza 12.000 zł. dać możliwość korzystania nabywcy z ulgi podatkowej w ramach tej sumy,
- 5) Zwolnienie nowych pojazdów ciężarowych, autobusów i taksówek na przeciąg lat 5-ciu od opłat na Państwowy Fundusz Drogowy (od wagi),
- 6) wprowadzenie w życie ustawy o rejestrowym prawie rzeczowym na pojazdach mechanicznych,
- 7) wprowadzenie ulg w podatku dochodowym:
 - a) przy wzniesieniu budownictwa garaży, dworców i przystanków autobusowych, stacji obsługi technicznej i warsztatów reperacyjnych dla pojazdów mechanicznych,
 - b) przy nabyciu i instalowaniu nowych maszyn i urządzeń potrzebnych do prowadzenia warsztatów reperacyjnych i stacji obsługi technicznej, oraz
 - c) przy wszelkich inwestycjach dokonywanych celem rozszerzenia względnie ulepszenia produkcji w istniejących zakładach przemysłowych, pracujących dla motoryzacji,
- 8) zwolnienie od podatku przemysłowego, dworców i przystanków autobusowych, wszelkich

wdzięczać trzeba powodzenie realizacji bardzo szerokiego programu zwiedzań w Anglii, za co składamy mu na tym miejscu serdeczne podziękowanie.

A teraz kilka wrażeń. Przemysł angielski jest dobrze zatrudniony zarówno na zamówienia krajowe jak i eksportowe, jak wreszcie na zamówienia zbrojeniowe. Anglicy, z którymi mieliśmy możliwość rozmawiać, są przekonani, że program zbrojeniowy, jaki realizują obecnie, postawi ich w końcu tego roku na pierwszym miejscu na odcinku przygotowania lotniczego, wzmocni ich pogotowie morskie, podniesie wybitnie potencjał sił lądowych. Jeżeli chodzi o wyszkolenie żołnierza, to twierdzą, że kadry, jakimi dysponują, pozwolą im na postawienie w ciągu kilku miesięcy dostatecznej armii, aby odegrać mogli właściwą rolę na wypadek konfliktu zbrojnego. Rozmówcy nasi (trudno jest na tej podstawie wnioskować, jaka jest opinia ogólna), są zdania, że konflikt europejski jest bliski.

Pomimo spadku waluty, Anglia dla przybysza z Polski jest droga. Pokój hotelowy kosztuje około 20 zł. Obiad w dobrej restauracji, składający się z 2 dań i kawy, wynosi ponad 10 złotych. Mimo to w restauracjach wszystkich kategorii jest pełno, co jest jednym z dowodów, że średnia zamożność jest znacznie ponad poziomem naszych warunków. Koszty utrzymania domowego są na naszym poziomie.

Ciekawym jest, że zarobki robotnicze nie są wysokie i nawet nie odbiegają od norm znanych w Polsce. W fabryce precyzyjnych obrabiarek rzemieślnik wykwalifikowany zarabia tygodniowo średnio 3 £. a łącznie z premiami dociąga do 3 £ i 10 sh. (1 £ = 26

zł.). Siła biurowa wykwalifikowana ma 4 £ tygodniowo, co dotyczy zarówno działu handlowego jak i technicznego.

Mimo tak niskich stosunkowo zarobków nie znać biedy. Robotnik, który przerwę obiadową spędza w warsztacie, je dobry chleb z bekonem, popija to mlekiem z termosu i czyta gazetę, paląc papierosa.

Przed jedzeniem myje ręce, chociaż przemysł angielski nie ma ani szatni specjalnych ani szafek ubraniowych, ani stołówek. Można być pewnym, że widok urządzeń przemysłu angielskiego wywołałby okrzyk zgrozy u naszych inspektorów pracy, ale i podziw dla czystości jaka w nim panuje. W stosunkach pomiędzy robotnikami a przełożonymi nie znać też tak charakterystycznego w niektórych krajach a fałszywego serwilizmu. Nadchodzącego dyrektora naczelnego nie witają uniżone ukłony robotników, nie wybiegają naprzeciw młodzi technicy i inżynierowie. Nawet tempo pracy nie wzmaga się. Spotkanie szefa z pracownikiem, to spotkanie dwu ludzi, a nie pana i sługi. Robotnik jest pogodny i wesoły. Słychać śpiewy i pogwizdywania, ale nie widać rozmów po kątach. Robotnicy palą przy pracy, ale nie stoją zapatrzeni w niebo, którego widoku mają poprzez świetliki i okna poddostatkiem.

Ciekawym jest jak znaczny procent robotników posiada własne domy. Małe domki robotnicze i pracownicze nadają charakter krajobrazowi, wpływając na rozwlekłość obszaru miast i osiedli. Domki te budowane są masowo przez specjalne towarzystwa, czasem z pomocą samorządów i sprzedawane na następują-

garaży oraz stacji obsługi dla pojazdów mechanicznych.

Postulaty powyższe wniesione zostały przez Międzyministerialną Komisję dla Spraw Motoryzacji Kraju na Radę Ministrów, która powzięła odpowiednie uchwały mające być rozważane w sejmie — w ramach ogólnej ustawy inwestycyjnej.

**Z biura C. O. P.
Delegatura P. Z. P. M. w C. O. P.**

Zgodnie z zapowiedzią, w dniu 1.III została otworzona delegatura P.Z.P.M. w Sandomierzu, Ratusz (parter) tel. 10. W razie nieobecności przedstawiciela Związku, wyjaśnień udziela sekretarz Magistratu, p. Targowski, Magistrat I piętro.

O informacje w sprawach C.O.P. należy się zwracać: Polski Związek Przemysłowców Metalowych, Warszawa, Marszałkowska 140, tel. 3.26.01.

Komisja do zbadania interwencjonizmu w zakresie przemysłowym

Przez Pana Ministra Przemysłu i Handlu została powołana pod przewodnictwem p. min. Klarnera powyższa Komisja, w skład której weszły 22 osoby, m. in. prezes Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, p. inż. Piotr Drzewiecki.

Pierwsze posiedzenie Komisji odbyło się w dniu 22 lutego. W posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele minist. przemysłu i handlu z wiceministrem A. Rose na czele oraz zaproszeni do Komisji prezesi samorządów gospodarczych: rolniczego i rzemieślniczego, prezesi niektórych Izb przemysłowo-handlowych, kilku posłów oraz przedstawiciele sfer gospodarczych.

Dłuższe przemówienie wygłosił wicemin. Rose, podkreślając, iż czynnik urzędowy świadomy jest wszelkich niedomagań obecnego systemu interwencjonizmu państwowego i prywatnego w zakresie życia przemysłowego i, nie wysuwając własnej koncepcji, oczekuje od sfer gospodarczych opinii i wniosków co do reformy obecnego stanu rzeczy z zachowaniem zasadniczego kierunku polskiej myśli gospodarczej, którą jest uprzemysłowienie kraju.

Przewodniczący Komisji, p. Cz. Klarner, dał charakterystykę zasadniczych linii interwencjonizmu państwowego w Polsce, wskazując jego dopuszczalne granice, określone potrzebami państwowymi i charakteryzując ujemne w skutkach przerosty działalności interwencjonistycznej państwa.

Wykresy Gantta w Biurze i Warsztacie

Nakładem Instytutu Naukowego Organizacji i Kierownictwa w Warszawie wydany zostanie nowy poradnik organizacyjny p. t. „Wykresy Gantta w Biurze i Warsztacie“, opracowany przez wybitnego praktyka organizacyjnego, prof. inż. B. Nawrockiego, który od lat stosuje w Polsce metodę wykresów Gantta, mającą na celu przede wszystkim usprawnienie pracy i podniesienie jej wydajności.

Wydawnictwo to ukazuje się na prawach rękopisu w ograniczonej liczbie egzemplarzy i nie będzie się znajdowało w handlu księgarskim. Poradnik zawiera praktyczne przepisy, konkretne przykłady i obejmuje: 6 tomów-teczek, 12 części, 80 tablic rysunkowych, 300 rysunków wzorów i przykładów, 400 kartek formatu A 4 i 20.000 wierszy tekstu.

Cena subskrypcyjna w kwocie zł. 75.— za kom-

nych warunkach, że 20% ceny wpłaca kupujący gotówką, resztę spłaca w ciągu 12 lat. Jeżeli przestaje płacić traci prawo własności, a suma wpłacona, po odliczeniu kosztów amortyzacji i procentów, zostaje mu zwrócona. Podobno budowa osiedli robotniczych jest doskonałym interesem, a ilość wpadek minimalna.

Anglik jest wesoły i uprzejmy. Jedno i drugie ponad normę przeciętności, a znacznie ponad stosunki w Polsce. Jest wielką nieprawdą mniemanie o cechach charakteru Anglika, że jest małomówny i nieuprzejmy. Może na eksport, u siebie nie.

Oto mała anegdota: idziemy przez Londyn koło koszar gwardii konnej. Zaczepiamy przechodnia, pytając, co to za budynek. Odpowiada. Idziemy dalej. Po kilkudziesięciu krokach słyszymy, że ktoś biegnie za nami i woła. Ten sam przechodzień informuje nas, że możemy zobaczyć Króla. I idzie z nami, a raczej biegnie przez podwórze gwardii i dalej prawie pół kilometra gdzieś aż pod pałac królowej matki, przepycha stojących tłumnie Anglików, ustawia nas w pierwszym rzędzie chodnika tuż przy jezdni i za kilka minut widzimy gwardię na wspaniałych koniach, trzy złoczone karoce, a w jednej z nich the King. W tłumie cisza. Żadnych okrzyków, tylko zdjęte kapelusze świadczą, że oto przejeżdża Majestat Imperium kilkusetmilionowego państwa. Ledwie przejechał orszak, nasz londyńczyk, który okazuje się, że jest emerytowanym żołnierzem, prowadzi nas przed pałac buckinghamski i pokazując go nam mówi: „tu z frontu to część oficjalna pałacu, a tam w głębi to mieszka Król i pije whisky”. Potem zaprowadził nas pod koszary gwardii irlandz-

kiej i udzieliwszy wskazówek jak za 4 penty można autobusem objechać Londyn, odszedł. Konia z rzędem za takie przeżycie w Warszawie.

* * *

Z Harwich do Huck v. Holland nocą. Morze spokojne, więc spało się dobrze. O 8 rano zatrzymujemy się w Rotterdamie 2-gim, co do wielkości porcie Europy, a trzecim po N. Jorku i Londynie porcie świata.

Na marginesie. Tonaż statków, wchodzących do portu, wynosił w 1936 r.:

N. Jork 26, 8 milj. ton rej. netto.

Londyn 22,4 milj. ton rej. netto.

Rotterdam 20,6 milj. ton rej. netto.

Gdynia 4,9 milj. ton rej. netto.

Bagaż, na dworcu śniadanie w restauracji dworcowej i przejażdżka dwugodzinna motorówką po porcie rotterdamkim. Półmilionowy Rotterdam jest miastem na wskroś nowoczesnym. Stare budynki kryją się wstydliwie, a charakter miastu nadają domy z ostatniego dziesięciolecia. Pociągami elektrycznymi przenosimy się w 25 minut do Hagi. Aby zobrazować Hagę, należy wyobrazić sobie dużo Alei Ujazdowskich z pałacami i luksusowymi domami. Haga jest symbolem kraju bogatych kupców i pionierów kolonialnych o kilkusetletniej tradycji. Wszystko tu solidne, bogate, zasobne. Wszędzie znać dbałość o wygodę, tę naczelną cechę istotnej zamożności.

Z Hagi jedziemy do Lipska. Administracja dworcowa dowiedziawszy się, że jedzie wycieczka, porozumiała się szybko telefonem z holenderskimi i niemieckimi

plet jest ważna tylko do dn. 5 kwietnia 1938 r. — następnie zostanie podwyższona do zł. 100.—

Pierwszy tom poradnika, obejmujący część I-szą i II-gą już się ukazał i został wysłany subskrybentom 10 marca r. b. Dalsze tomy ukazywać się będą w odstępach miesięcznych. Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa mieści się w Warszawie, Mokotowska 51/53, tel. 838-13.

O bezpieczeństwo i higienę pracy

Min. Opieki Społecznej poleciło inspektorom pracy na terenie całego kraju, by przy wizytacjach zakładów pracy i wszelkich urzędowych kontaktach z przedsiębiorcami jak najusilniej propagowali polepszenie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy. Okólnik ten wiąże się z wprowadzoną ostatnio specjalną taryfą składek na ubezpieczenie wypadkowe i od chorób zawodowych, która przewiduje znaczne ulgi dla przedsiębiorstw, mających odpowiedni stan bezpieczeństwa i higieny pracy. W ten sposób akcja, mająca na celu zapewnienie pracownikom odpowiednich warunków bezpieczeństwa i higieny, zmierza jednocześnie do zmniejszenia nieprodukcyjnych obciążeń przemysłu, zwłaszcza zaś tych zakładów, które są dobrze urządzone.

Inwestycje Miejskie w Bydgoszczy

Budżet Bydgoszczy na rok 1938/1939 przewiduje znaczne kwoty na cele inwestycyjne.

Przedsiębiorstwa miejskie wydadzą na cele inwestycyjne 1,15 mil. zł. (elektrownia, kanalizacja i wodociągi). Z ważniejszych prac na uwagę zasługuje projekt ukończenia budowy pieca komorowego w gazowni,

budowa transportera węglowego, rozszerzenie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, dalsza elektryfikacja powiatu bydgoskiego oraz ustawienie nowego turbozespołu w elektrowni miejskiej. W budżecie nadzwyczajnym widnieją jeszcze duże pozycje na takie cele inwestycyjne, jak rozszerzenie ujęcia wody, budowa dróg, roboty ziemne, uporządkowanie skweru przed teatrem, budowa dwu nowych szkół oraz nowoczesnego kąpieliska. (Kabel)

W sprawie zakupu żelaza

Brak normalizacji profilów żelaza stwarza dla przemysłu hutniczego trudności przy utrzymywaniu należycie zasortymentowanych składów, wywołując niezadowolenie odbiorców.

Z uznaniem podkreślić należy inicjatywę Syndykatu Hut, który nadesłał nam listę profili, które mogą być szybciej od innych dostarczone.

Listę tę podajemy poniżej w całości z prośbą o przesłanie jej do biur technicznych i zakupów z zaleceniem możliwego dostosowywania się do niej.

1) Żelazo płaskie.

	szerokość		grubość							
	5,5	6,5	8	10	12	13	16	20	25	30
10	x									
12	x	x								
13	x	x	x							
15	x	x	x							
16	x	x	x							
18	x	x	x	x						

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERII
Biblioteka F. M. „Ursus”

władzami kolejowymi i do pociągu doczepiono specjalny wagon, tak że nie trzeba było przesiadać się. Inicjatywa wyszła od konduktora. Nie do pojęcia, a jednak prawdziwe.

W Lipsku grupa angielska spotkała się z grupą lipską, tak że ilość uczestników wycieczki wzrosła do 60 osób. Oczywiście nie do pomyslenia było znaleźć w Lipsku hotele na 60 osób. Hotele rezerwowane są na rok, a conajmniej na kilka miesięcy z góry. Nie chcąc różniczkować uczestników wycieczki, zrezygnowaliśmy jeszcze w lutym z zarezerwowanych przez nas 18 pokoi hotelowych i umieściliśmy całą grupę w wagonach sypialnych. Nie było to może zbyt wygodne i tanie (łóżko w wagonie sypialnym ze śniadaniem kosztuje 8 marek (17 zł.) dziennie), ale gwarantowało, że wszyscy uczestnicy będą razem i dawało większą swobodę aniżeli pobyt na prywatnych kwaterach, znajdujących się często na peryferiach miasta.

O Targach Lipskich zamieścimy w następnym numerze specjalny artykuł, na co w zupełności zasługuje ten największy w Europie pokaz przemysłu maszynowego i metalowego.

W czasie pobytu w Lipsku, który całkowicie poświęcony był Targom, urządzono tylko jedną wycieczkę do fabryki rewolwerówek i automatów Pittlera, jednej z najnowocześniejszych fabryk w Niemczech.

9 marca wieczorem, uczestnicy wycieczki przybyli do Berlina, gdzie zamieszkali w hotelu Central, 10 marca, wycieczka podzielona na dwie grupy, odwiedziła fabryki Lindnera (szlifierki) i Fritz Wernera

(obrabiarki), poczym w zarezerwowanym wagonie nastąpił powrót do Warszawy.

Pobyt w Niemczech przekonał o olbrzymim rozmachu, z jakim kraj ten rozbudowuje swój przemysł, a zwłaszcza przemysł surowcowy i maszynowy. Tempo pracy przemysłu niemieckiego jest w dalszym ciągu ostre, a postęp zaobserwowany w ciągu roku, dzielącego nas od zeszłorocznej wizyty na Targach, przekonuje o rzetelnym wysiłku konstruktorów tego kraju.

Niestety, w roku bieżącym pobyt w Niemczech był dla naszych kolegów znacznie kosztowniejszy, aniżeli w latach poprzednich. Tylko 30 marek wolno było zakupić po kursie 120 zł. za 100 m. Reszta środków na pobyt zakupiona została po normalnym kursie 213 zł. za 100 m., tak że niezbędna suma na pięciodniowy pobyt kalkulowała się średnio po 185 złotych za pierwsze 100 marek, reszta po 213 za 100 m. Wydaje się, że zważywszy na charakter wyjazdu, jako typowej podróży dla studiów, nasze władze dewizowe powinny były zrobić ustępstwo w tej sprawie, tym więcej, że koszty utrzymania w Niemczech kształtują się na poziomie 1 marka 1 złoty.

Reasumując całokształt wycieczki, stwierdzić trzeba, że była ona przedsięwzięciem słusznym i udanym, a inicjatywa Związku zasługuje na uznanie.

Jedna tylko uwaga. Na przyszły rok trzeba będzie zebrać zgłoszenia fabryk już na kilka miesięcy wcześniej, aby móc zarezerwować sobie pokoje hotelowe w Lipsku.

G.

20	x	x	x	x					
22	x	x	x	x					
24	x	x	x	x	x				
26	x	x	x	x	x	x			
28	x	x	x	x	x	x			
30	x	x	x	x	x	x	x		
32	x	x	x	x	x	x	x	x	
35	x	x	x	x	x	x	x	x	
38	x	x	x	x	x	x	x	x	
40	x	x	x	x	x	x	x	x	x
45	x	x	x	x	x	x	x	x	x
50	x	x	x	x	x	x	x	x	x
52	x	x	x	x	x	x	x	x	x
54	x	x	x	x	x	x	x	x	x
57	x	x	x	x	x	x	x	x	x
60	x	x	x	x	.	x	x	x	x
65	x	x	x	x	.	x	x	x	x
70	x	x	x	x	.	x	x	x	x
75	x	x	x	x	.	x	x	x	x
80	x	x	x	x	.	x	x	x	x
90	x	x	x	x	.	x	x	x	x
100	x	x	x	x	.	x	x	x	x

2) Bednarka.

	szerokość grubość							
	1,25	1,5	2	2,5	3	3,5	4	5
16	x	x	x	x	x	x	x	x
20	x	x	x	x	x	x	x	x
26	x	x	x	x	x	x	x	x
30	x	x	x	x	x	x	x	x
32	x	x	x	x	x	x	x	x
35	x	x	x	x	x	x	x	x
40	x	x	x	x	x	x	x	x
45		x	x	x	x	x	x	x
50		x	x	x	x	x	x	x
55		x	x	x	x	x	x	x
60		x	x	x	x	x	x	x
65		x	x	x	x	x	x	x
70		x	x	x	x	x	x	x
75			x	x	x	x	x	x
80			x	x	x	x	x	x

3) Żelazo okrągłe.

Ś r e d n i c a mm				
5,5	11	20	30	55
6	12	22	32	60
7	13	24	35	
8	14	25	40	
9	16	26	45	
10	18	28	50	

4) Żelazo kwadratowe.

W y m i a r mm				
5,5	10	16	26	40
6	11	18	30	45
7	12	20	32	50
8	13	22	35	
9	14	25	38	

5) Żelazo kątowe równoramienne.

Długość ramion		Grubość		Długość ramion		Grubość	
mm				mm			
20	3	50	5				
	4		6				
25	3	55	6				
	4		8				
30	3	60	6				
	4		7				
35	3	70	7				
	4		8				
40	4	90	9				
	5		11				
45	5						
	6						

6) Żelazo okienne jedno- i dwustronne

mm

25 x 6 x 4
30 x 6 x 4,5
35 x 7 x 4,5
40 x 8 x 5

7) Żelazo półokrągłe.

Szerokość	Wysokość
mm	
10	5

8) Żelazo sztachetowe.

20 x 8 x 4 mm kurantowe jedynie dla huty Milowice
25 x 8 x 4 mm kurantowe jedynie dla Huty Milowice
30 x 10 x 5 mm kurantowe jedynie dla Huty Florian

9) Żelazo teowe wysokoszybkowe (o krawędziach zaokrąglonych).

Kurantowe jedynie dla Huty Piłsudski

20 x 20 x 3,5 mm
25 x 25 x 4 ..
30 x 30 x 4 ..
35 x 35 x 5 ..
40 x 40 x 5,5 ..
45 x 45 x 6 ..
50 x 50 x 6 ..

10) Żelazo korytkowe (ceowniki).

50 x 38 x 5 x 7 mm
65 x 42 x 5,5 x 7,5 mm

oraz profile normalne N Nr. 8 — 26 wł. i 30.

11) Żelazo dwuteowe (dwuteowniki)

Uwidocznione w programie walcowania profile normalne N Nr. 8 — 55 wł.

12) Walcówka (druć walcowany) okrągła i kwadratowa.

Średnica w mm

5,5	8	11
6	9	12
7	10	13

Prawo patentowe

Nie ulega wątpliwości, że ustawodawstwo patentowe wywiera w swym działaniu doniosły wpływ na układ stosunków społecznych w zakresie rozwoju gospodarstwa narodowego.

Ogólne ramy prawa patentowego, zawarte są w Paryskiej Konwencji Związkowej z roku 1883. Do lipca r. b. przewiduje się ratyfikowanie zmiany odnośnej konwencji, dokonanej w Londynie 1934 r. Zastrzeżenia różnych państw dotyczą szeregu kwestji, z których najważniejszą jest utrudnienie umowa patentu w razie jego niewykorzystania. Ponieważ poza tym w warunkach polskich oddziaływanie postanowień ustawodawstwa patentowego ma szczególną doniosłość ze względu na dążenie do uprzemysłowienia kraju i zdobycia niezależności w zakresie produkcji przemysłowej — przeto nasze ustawodawstwo patentowe winno godzić zasadę ochrony praw wynalazcy i właściciela patentu z interesami gospodarczymi kraju przy równoczesnym dotrzymaniu zaciągniętych zobowiązań międzynarodowych.

Przyjmując powyższą zasadę stwierdzić należy, że polskie Prawo Patentowe posiada wiele braków i niedogodności. Dlatego opracowany został przez Międzypartyzyszeniową Komisję, zorganizowaną z inicjatywy Stowarzyszenia Elektryków Polskich, memoriał w sprawie nowelizacji prawa patentowego. W skład tej Komisji wszedł również przedstawiciel Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. Memoriał ten został złożony p. Ministrowi Przemysłu i Handlu przez delegację Stowarzyszenia Elektryków Polskich oraz przekazany do przestudiowania specjalnemu Komitetowi, powołanemu przez p. Ministra Przemysłu i Handlu dla opracowania nowelizacji prawa patentowego.

Najważniejsze tezy memoriału dotyczą:

1) Obowiązku przeprowadzania przez Urząd Patentowy badania nowości zgłoszeń patentowych jak najdokładniej oraz prawa żądania w wypadkach wątpliwych doświadczalnego stwierdzenia prawdziwości faktów podanych w zgłoszeniu.

2) Patenty winny być wydawane jedynie zawierające rozwiązanie zadania technicznego, zawierającego myśl twórczą.

3) Wyłożenia do wiadomości publicznej (na przeciąg 2 miesięcy) zgłoszeń patentowych po wstępnym ich badaniu przez Urząd Patentowy, dla umożliwienia składania sprzeciwów.

4) Długość ważności patentu oraz okresu trwania patentu (maksym. 16 lat).

5) Uwidocznienia na druku patentowym nazwiska wynalazcy, a w aktach — wywodu praw własności zgłaszającego.

6) Nieograniczania w czasie prawa wnoszenia skargi o unieważnienie i wymienienie powodów skargi o unieważnienie patentu.

7) Ujawnienia przez Urząd Patentowy aktów danego patentu stronie skarżącej lub osobom dostatecznym interesem prawnym wylegitymowanym.

8) Zabezpieczenie praw użytkownika uprzedniego oraz możliwości umorzenia patentu wskutek niewykonywania.

9) Możliwości ścigania naruszeń patentowych przez licencjowanego.

10) Dopuszczenia rzeczników patentowych do występowania w sprawach patentowych przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Na żądanie zainteresowanych członków Związku może być im wysłany całkowity tekst memoriału.

Wiadomości z zagranicy

Zakupy i inwestycje zagranicą.

Rumunia: 70 t cyny, 12 t antymonu. Oferty do 19 bm.: Regia Autonoma C.F.R., Bucuresti. Rozmaite maszyny elektryczne. Szczegóły i oferty do 29 marca rb.: Arsenalul si Depozitul de Armament Roman, Bucuresti. 2,2 t śrub. Szczegóły i oferty do 29 marca rb.: Corpul Pompierilor Militari, Bucuresti.

Turcja: Urządzenia wodociągowe i elektryczne w Maras. Kosztorys 173.466 Ł tur. Szczegóły, plany i oferty do 21 marca rb.: Ministerstwo Spraw wewnętrznych, Ankara. Instalacje elektryczne, kosztorys 28.319 Ł tur. Plany etc. i oferty do 27 marca rb.: Zarząd m. Akhisar. 25 grup akumulatorów. Szczegóły i oferty do 4 kwietnia rb.: Dyrekcja Kolei państwowych Ankara. 5 partyj rur lanych. Szczegóły i oferty do 24 bm.: Dyrekcja telefonów, Istanbul. 135 t gliceryny. Oferty do 21 marca rb.: Warsztaty wojskowe, Istanbul-Findikli.

Portugalia: Aparaty roentgenowskie i inne. Oferty do 25 marca rb.: Hospital Militar Principal de Lisboa, Lisboa. Urządzenie stacji dezynfekcyjnej. Plany i oferty do 20 marca rb.: Santa Casa da Misericordia de Faro, — Lisboa. Liny stalowe. Oferty do 28 marca rb.: Porto de Lisboa.

Grecja: 2 samochody sanitarne. 10 kotłów dezynfekcyjnych. 2 samochody dezynfekcyjne. Oferty do 28 marca rb.: Państwowe Zakłady Zaopatrzenia, Ateny.

Argentyna: 166 km rur lanych, stalowych lub cementowych. Oferty: Urząd zdrowia publicznego, Buenos Aires. Termin nie wyznaczony.

Łotwa: 15 lokomotyw i 120 wagonów ciężarowych. Oferty: Dyrekcja Kolei państwowych, — Ryga 13 km rur. Szczegóły i oferty do 28 marca rb.: Zarząd m. Rygi, Kotły parowe. Szczegóły i oferty do 20 marca rb.: Zarząd m. Jelgawa.

Jugosławia: Aparaty roentgenowskie. Oferty do 21 marca rb.: Szpital okręgowy w Sv. Pozeg.

Unia południowo afrykańska: 23 partyj narzędzi i maszyn rękoźmielniczych. Szczegóły i oferty do 10 kwietnia rb.: Rand Water Board, Johannesburg.

Rumunia: Ministerstwo rolnictwa zakupi 2000 siewników rządowych i 200 młockarń.

Bułgaria: Postanowiona budowa huty manganowej w Poscharewo.

Chile: Preliminowane 15,8 milionów Pesos na budowę nowych linii kolejowych. (A.)

Niemieckie obrabiarki na światowym rynku. Łącznie z wzrostem w ubiegłym roku eksportu maszyn z Niemiec do sumy 801 milionów wobec 661 milionów R.M. w 1936 r. wzrósł również znacznie i wywóz z Niemiec obrabiarek. Eksport ten wzrósł o 40% do wagi 1.115.525 q. wobec 817.999 q. i w wartości o 43% do sumy 194,05 milionów wobec 135,29 milionów R. M. z 1936 r.

Poniższe zestawienie wykazuje stan wywozu obrabiarek od czasów przedwojennych do obecnej chwili:

Rok	Ilość w q.	Wartość w milj. RM.
1913	902.792	98,27
1925	581.552	95,78
1928	881.590	164,49
1929	1.065.465	210,13
1930	1.297.955	226,01
1931	1.476.826	258,33
1932	1.242.495	214,06
1933	837.900	131,88
1934	666.700	87,04
1935	500.213	78,15
1936	817.651	135,29
1937	1.115.525	194,05

W najpoważniejszej grupie obrabiarek do metali, która to grupa w ogólnym eksporcie wyraziła się w ubiegłym roku wagą 1.023.634 q, daje się zauważyć wzrost zapotrzebowania na ciężkie obrabiarki. Jako odbiorcy w 80% figurują państwa europejskie, chociaż wzrasta również zapotrzebowanie państw zamorskich. Znacznie wzrósł również eksport obrabiarek do drzewa do 6375 ton wobec 3633 ton z 1936 r., z której to ilości sama Japonia importowała 3.900 ton.

(T.)

Porozumienie między „IREG“ — Międzynarodowym kartelem eksporterów stali, a Związkiem producentów stali w Stanach Zj. A. P. Po długotrwałych pertraktacjach zawarta została dnia 3 bm. w Brukseli umowa między przedstawicielami Międzynarodowego kartelu eksporterów stali, do którego, jak wiadomo, należy i Polska, a Związkiem producentów stali w USA w przedmiocie unormowania wzajemnych kontyngentów eksportowych, ujednostajnienia cen oraz wyznaczenia rynków zbytu.

Porozumienie to usunie nieraz i nielojalną konkurencję przemysłu amerykańskiego, która odczuwać się dała w pierwszym rzędzie na rynku angielskim.

Obowiązujące obecnie ceny minimalne dla uczestników kartelu obowiązywać będą i nadal także i producentów amerykańskich.

Ustalenie kontyngentu eksportowego dla USA nastąpi w ten sposób, że podstawą obliczenia będzie przeciętna eksportu trzech po sobie następujących miesięcy, w których producenci amerykańscy osiągnęli najwyższe cyfry eksportu w danym roku.

Wyznaczenie cen minimalnych dokonywane będzie w okresach trzechmiesięcznych z ważnością na taki właśnie okres.

W celu kontroli dotrzymania postanowień umowy utworzone zostanie w czasie najbliższym specjalne biuro z siedzibą w Londynie, w którym zastąpione będą czynniki uczestniczące dotąd w „IREG“ oraz delegaci przemysłu amerykańskiego.

Pierwszy wielki garaż w Kłajpedzie. Onegdaj oddano do publicznego użytku pierwszy w Kłajpedzie wielki garaż samochodowy o pojemności 100-tu wozów. Przedsiębiorstwo prowadzi fa. „Service Station“.

Eksport separatorów z Finlandii. W związku z utrzymaną przez cały rok 1937 zwykłą tendencją cen produktów mleczarskich wzniósł się też znacznie eksport separatorów, zwłaszcza wyprodukowanych w fabryce A. B. Maskin & Bro. w Helsinki. W ubieg-

łym roku separatory te dotarły i do Stanów Zj. A. P., Kanady oraz do Turcji.

Ostatnio czynione były próby w USA. z elektrycznymi aparatami do dojenia, również fabrykatu wspomnianej firmy A. B. Maskin & Bro. Próby te wypadły podobno bardzo dobrze, tak, że w najbliższym już czasie spodziewać się należy eksportu i tych aparatów do USA. (A.)

Obniżka produkcji stali w Belgii. Związek właścicieli hut stali w Belgii uchwalił obniżyć przeciętną produkcję miesięczną z dotychczasowych 307.000 t. na 225.000 t.

Uchwała ta uzasadnioną została coraz bardziej zmniejszającym się zbytem. (A.)

Koszty przewozu stali do Anglii drogą morską pozostają niezmienione. Onegdaj przedłużona została umowa między Międzynarodowym Kartelem Stali a Związkiem właścicieli linii okrętowych, obsługujących trasę kontynent europejski-Anglia w przedmiocie kosztów transportu stali z portów europejskich do Anglii na czas do 30 czerwca 1938 r. Obowiązujące zatem stawki transportowe w r. 1937 utrzymane będą i nadal w mocy.

Tym samym nie udały się wysiłki właścicieli statków w kierunku podwyżki kosztów przewozu, ustalonych ostatnio jeszcze w październiku 1936 r. (A.)

Rekordowa produkcja samochodów w Niemczech. Niemcy na czwartym miejscu pod względem ilości samochodów. Wedle danych Urzędu Statystycznego Rzeszy wartość produkcji samochodów w r. 1937 wyniosła 1,2 miljarda RM. Jest to dotąd nie notowany rekord. W dniu 1 lipca 1937 r. było zarejestrowanych na terenie Rzeszy przeszło 1 milion samochodów osobowych, 1,3 miliona motocykli i 320.000 samochodów ciężarowych. Znamiennym jest, że z globalnej ilości samochodów $\frac{4}{5}$ były o pojemności do 2 l. wśród motocykli przeważały również maszyny małe o pojemności 220 cm³.

Pod względem ilości samochodów osobowych zajęły obecnie Niemcy czwarte z kolei miejsce wśród państw świata, a to po Stanach Zj. A. P., Wielkiej Brytanii i Francji.

Światowa produkcja ołowiu. Za miesiące styczeń — listopad 1937 włącznie produkcja ołowiu w zestawieniu z tym samym czasem 1936 r. dała następujące cyfry: Razem 1.508.610 (1.318.766), Ameryka 795.519 (708.790), Azja 121.818 (115.378), Afryka 26.530 (19.354), Australia 208.764 (180.799), Europa 355.979 (294.445). (T.)

Światowa wytwórczość miedzi. W styczniu 1938 r. wyprodukowano miedzi czyszczonej ogółem 174.302 ton, czyli w porównaniu z grudniem r. ub. mniej o 5570 ton podczas gdy zużycie zwiększyło się o 17562 tony (z 121.966 ton na 193.528).

(T.)

Budowa nowej walcowni aluminium w Holandii. W Holandii powstało nowe towarzystwo: „N. V. Aluminium Walzen Persbedrijven“ w łączności z niemiecką firmą Aluminium Werke A. G. w Rorschach am Bodensee. Plany budowy oraz urządzeń maszynowych

są już zatwierdzone, chociaż nie jest jeszcze zdecydowane gdzie zakłady te będą wybudowane. Fabryka ma zatrudniać początkowo około 300 ludzi. Według telegraficznych danych utworzone zostało również w tych dniach w Amsterdamie N. V. Nederlandsche Aluminium Mij. Celem tego przedsiębiorstwa, które pracować będzie przy kapitale 1 miliona flh., jest produkcja aluminium drogą elektrolityczną. To przedsiębiorstwo, które zasilać będzie potem walcownię aluminium swymi produktami, ma być położone w limburgskim okręgu.

(T.)

Wzrost sowieckich zamówień w Anglii. Według danych rosyjskiego przedstawicielstwa handlowego w Londynie sowieckie zamówienia w Anglii w 1937 r. wyraziły się sumą 25 milionów £., co oznacza zwiększenie o 43% (1936 r. 17,5 milj. £.) Prawie 1/3 części tej kwoty przypadła na zamówienia na maszyny, które w roku ubiegłym wyniosły zaledwie 14% całej transakcji.

(T.)

Plany rozbudowy przemysłu metalowego w Jugosławii. W Belgradzie toczą się obecnie rokowania na temat budowy fabryki ciężarowych samochodów w Jugosławii. Między innymi jest projekt rozbudowy fabryki samolotów w Rakowicy w kierunku tej gałęzi przemysłu. W połowie kwietnia r. b. firma Bata uruchomić ma dział produkcji obręczy samochodowych. Dotychczas firma ta w miejscowości Borowo produkowała tylko obręcze rowerowe w ilości 1000 szt. tygodniowo. Początkowa produkcja obręczy samochodowych wyniesie ma 100 — 150 szt. tygodniowo.

(T.)

Złoża rudy żelaznej w Egipcie. W bliskości miasta Assuan odkryto w głębokości zaledwie stu m nader wydajne złoża rudy żelaznej, zawierającej wedle orzeczenia ekspertów około 60% Fe. Są to zatem złoża o najwyższej zawartości wśród wszystkich prawie znanych kopalń rudy. Odkrycia tych złóż dokonała komisja wyłoniona z ramienia niemiecko-egipskiej Izby handlowej w Kairo, pozostającej pod przewodnictwem Dra. Cotta.

Komisja przyjęta została dwukrotnie na specjalnej audyencji przez króla Faruka, któremu przedstawiła wyniki badań wraz z projektem eksploatacji tych złóż.

W wyniku tych odkryć i raportu przesłanego do Niemiec przez wspomnianą Komisję wygotował znany niemiecki koncern przemysłowy Otto Wolff projekt uruchomienia kopalń kosztem 3 milj. funtów eg. a to w formie kompletnych instalacji technicznych, budowy potrzebnych mieszkań robotniczych i administracyjnych, urządzeń sanitarnych etc. Koszty preliminowane w wysokości wymienionej tj. 3 milj. f. eg. miałyby być kredytowane i spłacone w formie udziału tego koncernu w przyszłych dochodach wzgl. w rudach.

Wobec tego jednak, że rząd egipski postanowił stworzyć w Assuan i okolicy centrum ciężkiego przemysłu zwłaszcza zbrojeniowego i elektrotechnicznego, przeto oferta koncernu Otto Wolffa stanowi na razie przedmiot dokładnych studiów specjalnie przez rząd egipski wyłonionej Komisji, w której, jako rzeczoznawcy zasiadają i przedstawiciele przemysłu oraz wojskowości angielskiej.

Obecność przedstawicieli Anglii w tej Komisji nie wróży powodzenia ofercie niemieckiej, zwłaszcza, że wpływy polityczne i gospodarcze Anglii w Egipcie są jeszcze zbyt możne, by z ich ominięciem mógł przemysł niemiecki osadzić się na dobre w kraju, który zaledwo przed rokiem odzyskał swą suwerenność i formalną chociażby niezawisłość od tej właśnie Anglii.

(A.)

Szwecja dostarczy Mandschukuo stali wzamian za soję. Obecnie toczą się pertraktacje między rządem szwedzkim a przedstawicielami cesarstwa Mandschukuo — (czytaj Japonia) — w sprawie zawarcia umowy kompensacyjnej w myśl której Szwecja dostarczyć by miała pewnych ilości stali wzamian za soję. Wobec coraz szerszego zastosowania, zwłaszcza w przemyśle olejarsko-łuszczeniowym, jakie znajduje soja i wobec braku tego rodzaju surowców w Szwecji przy jednoczesnym nadmiarze stali, spodziewać się należy, że wspomniany układ kompensacyjny dojdzie w krótkim już czasie do skutku.

(A.)

Odkrycie pokładów niklu w Chile. W okolicach miejscowości Tomuco w Chile odkryto bogate pokłady niklu, które, zdaniem fachowców, należą do najbogatszych w świecie. Przeprowadzone przez mennicę państwową analizy dały podobno znakomite wyniki.

(T.)

Budowa nowych wielkich pieców w Italii. Firma „Ilva“ w Genui przystępuje do budowy czwartego wielkiego pieca w Baguoli, a w celu powiększenia produkcji tamtejszych stalowni do budowy 3 pieców Thomasa i 2 pieców Martenowskich o produkcji 150 ton. Również firma powyższa buduje w Piombino 2 piece Martenowskie o produkcji 120 ton i w Servola trzeci piec Martenowski o produkcji 40 ton. Firma „Ilva“ o kapitale 536 milionów lirów jest po Montecatini największym w Italii przedsiębiorstwem w tej gałęzi przemysłu, której produkcja poczyna się od eksploatacji złóż mineralnych i przetwarzania ich na gotowe fabrykaty.

(T.)

Wytwórczość przemysłowa w Czechosłowacji. Wskaźnik produkcji przemysłowej (r.1928 = 100) obniżył się w Czechosłowacji z 97 w listopadzie r. z. do 94,8 w grudniu. W r. 1936 notowano w odpowiednich miesiącach wzrost wskaźnika z 91 do 94.

Zysk „Vereinigte Oberschlesische Hüttenwerke A. G., Gliwice. Na ostatnio odbytym walnym zebraniu akcjonariuszy Zjednoczonych Górnośląskich Zakładów Hutniczych w Gliwicach, zatwierdzono przedłożony przez Dyрекcję bilans za r. 1937. Czysty zysk osiągnięty w tymże roku wyniósł 2,170,869 RM, (1,473,016) Dywidenda wynosi 6% — (5%) od kapitału akcyjnego pełno wpłaconego 16,25 milj. RM. (15 milj. RM.). Ze sprawozdania Dyrekcji wynika, że rok 1937 od czasu założenia spółki, tj. od r. 1925, wykazał największe ożywienie i najwyższe obroty.

(A.)

„General Motors Corp.“ obniża płace. W związku z wzmagającymi się objawami załamania się konjunktury oraz zmniejszeniem się obrotów zapowiedziała Dyrekcja „G. M. Corp.“ obniżkę płac już z dniem

1 marca rb. Chodzi na razie o płace w granicach od 10.000 do 50 tys. dol. i wyższe. Obniżka płac do 10 tys. dol. rocznie wynosi 10%, od 10 do 50 tys. dol. o dalsze 20%, czyli razem 30%, a płace wyższe od 50 tys. dol. rocznie zmniejszone zostały o 60%. Zaoszczędzić się mająca w ten sposób suma wyniesie wedle obliczenia Dyrekcji około 1,5 miliona dolarów rocznie. (A.).

Rząd meksykański nabywa maszyny. Rząd meksykański zawarł z firmą James Stewart Co. w Nowym Yorku umowę, na mocy której przez firmę powyższą dostarczane mają być maszyny dla państwa. Będą to maszyny drogowe, maszyny do rozbudowy sieci kolejowej oraz do przemysłu naftowego. Na mocy umowy rząd meksykański płacić będzie za dostawy 25% gotówką, podczas kiedy reszta finansowana ma być przez firmę James Stewart Co.

Wartość dostaw oszacowana jest na 10 milionów dolarów rocznie. Firma James Stewart Co. zagwarantowała dla rządu meksykańskiego w amerykańskim banku dla eksportu i importu kredyt wysokości 30 milionów dolarów. (T.).

Zwyzka w światowej produkcji miedzi w 1937 r. Produkcja miedzi w świecie w 1937 r. wyniosła 2.289.702 ton wobec 1.698.447 ton w 1936 r. co wykazuje wzrost o 35%. Z tej ilości przypada na Amerykę 1.512.962 (1.079.847) ton, z czego na same Stany Zjednoczone Ameryki Północnej 828.200 (596.300) ton, na Afrykę 404.763 (274.915), na Azję 110.767 (100.430) ton, na Australię 15.800 (15.800) ton, i na Europę 245.410 (227.455) ton. Dzienna średnia produkcja w 1937 r. wyraziła się ilością 6.273 (4691) ton. (T.).

Sowieckie zamówienia na stal w Szefildzie. Firma w Szefildzie Davy and United Engineering Company otrzymała od Sowietów duże zamówienie na maszyny i urządzenia dla stalowni. Ogólna waga zamówionych stalowych urządzeń wynosi 5.000 — 6.000 ton. (T.).

Restrykcje w gospodarce metalowej Rzeszy. Ministerium gospodarki Rzeszy wydało dwa nowe zarządzenia, ograniczające wolność produkcji metalowej. Do dn. 31 grudnia 1938 r. nie wolno zakładać nowych przedsiębiorstw do wyrobu szeregu artykułów cynkowych i ołowianych, rozszerzać zakresu działalności już istniejących podobnych przedsiębiorstw, lub wznawiać działalność tej kategorii, nieczynnych więcej niż 6 miesięcy.

Światowa produkcja srebra w r. 1937. Wedle danych firmy „Sharps & Wilkins“, Londyn, wyniosła światowa produkcja srebra w r. 1937 rekordową ilość 275 milj. uncjy fin wobec 250.820 w r. 1936. Dotychczasowa produkcja rekordowa z r. 1929 wyniosła 260.970 uncjy fin.

Największym producentem srebra pozostał i nadal Meksyk z wyprodukowaną w r. 1937 ilością 88 milj. uf. (74,46 w r. 1936). Na drugim miejscu są Stany Zj. A. P. z 69 milj. uf. (62,84 milj. uf.). Kolejne miejsca zajmują: Kanada z 23 milj. uf. (18,23), Ameryka południowa 818,50 milj. uf. (12,27).

Całkowita produkcja krajów europejskich wyniosła w r. 1937 18,2 milj. uf. wobec 12,27 w r. 1936. Przeważna część srebra europejskiego uzyskiwana jest jako produkt uboczny z rud niemetalicznych. — (miedź, ołów i cynk). (A.).

Ekspansja włoskiego przemysłu samochodowego. W ciągu 1937 r. wywieziono z Italii 33.478 samochodów wobec tylko 20.438 w 1936 r. Wartość eksportowanych w r. ub. samochodów dosięgła 623,2 milj. lirów wobec 341,6 milj. lirów w poprzednim roku, czyli eksport samochodów dał Italii w 1937 r. w przeliczeniu — z górą 174 milj. zł. Wartość wywiezionych części zamiennych wzrosła w tych samych latach z 106,1 do 137,4 milj. lirów, a więc do sumy ponad 38 milj. zł.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dniu 15 marca 1938 roku w złotych po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium	2597
Antymon	1545
Cyna	4749
Cynk	371
Miedź elektrolityczna	1143
Miedź standard	1044
Ołów	408
Nikiel	4739
Srebro	72

W dniu 15 marca r. b. ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się, jak wyżej podano: miedź — tendencja mocna, cyna — tendencja utrzymana, ołów — tendencja mocna, cynk — tendencja stała. W porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi w dniu 26 lutego r. b., ceny metali spadły, a mianowicie: cynk o ok. 4%, cyna o ok. 2%, miedź elektrolityczna o ok. 1,5% i miedź standard o ok. 0,5%. Jedynie ołów podniósł się o 3% i srebro o ok. 1%. Pozostałe metale bez zmiany. (G.).

NOWE KSIĄŻKI

Przegląd Organizacji

Ukazał się 3 — marcowy numer tego wydawnictwa, zawierający następujące artykuły: P. Drzewiecki — „Herbert Hoover“, Wł. Baliński — Jeszcze o definicjach i — Racjonalizacja i organizacja, Zagadnienia terminologiczne, A. Liebfeld — Konstrukcja obrabiarek ze stanowiska racjonalnej i higienicznej pracy obsługi, J. Ryczer — Rola biur przetargowych przy powierzaniu robót i dostaw, J. Gizowski — Kilka uwag o kartotece „Explic“, J. Richter — Elektryczne instalacje zegarowe i ich doniosła rola w kontroli czasu.

Zakupimy 1 klm. szyn

**kolejki polnej
oraz 6 wywrotek
używanych, lecz w
dobrym stanie.**
Oferty spieszne z podaniem wymiarów uprasza Biuro Ogłoszeń „PAR” Poznań pod nr. „10,38”.